

Besluit strekkende tot het verlengen van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 19 juni 2008 als bedoeld in artikel 5a.12a. van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) (herstelbesluit) van de opleiding hbo-bachelor Opleidingskunde van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen tot en met 30 maart 2016.

datum

31 maart 2014

onderwerp **Gegevens**

Definitief besluit tot het verlengen van de geldigheidsduur hbo-bachelor Opleidingskunde van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (001949)	Naam instelling	: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
	Naam opleiding	: hbo-bachelor Opleidingskunde (240 ECTS)
	Datum aanvraag	: 12 juli 2013
	Varianten opleiding	: voltijd, deeltijd
	Afstudeerrichtingen	: geen
	Locatie opleiding	: Nijmegen
uw kenmerk	Datum goedkeuren	: 5 maart 2013
UITCVB13/09801	Datum locatiebezoeken	: 8 en 9 april 2013
ons kenmerk	Datum visitatierapport	: juni 2013
NVAO/20140972/ND	Instellingstoets kwaliteitszorg	: ja, positief besluit van 28 augustus 2013

bijlagen

3

Aanvullende informatie

De opleiding heeft op 28 januari 2014 een herstelplan ingediend met een verzoek tot het verlengen van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 19 juni 2008 als bedoeld in artikel 5a.12a van de WHW. Het panel heeft op 16 januari 2014 een positief oordeel over het herstelplan gegeven.

Beoordelingskaders

Artikel 5a.12a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Stb. 2010, 293).

Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).

Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536).

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding onvoldoende heeft bevonden.

Inlichtingen

Lisette Winsemius

+31 (0)70 312 23 81

l.winsemius@nva

Parkstraat 28 | 2514 JK | Postbus 85498 | 2508 CD Den Haag

P.O. Box 85498 | 2508 CD The Hague | The Netherlands

T + 31 (0)70 312 2300 | F + 31 (0)70 312 2301

info@nva

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De hbo-bacheloropleiding Opleidingskunde is in 2002 als vierjarige opleiding gestart. Het betreft een unieke opleiding in Nederland. De opleiding is zich bewust van het unieke karakter van de opleiding en handelt hier ook naar, bijvoorbeeld door actief naar buiten te treden met een visie op het beroep. Het competentieprofiel dat de opleiding rond de start ontwikkelde, is tot op heden in gebruik. De basis voor het competentieprofiel zijn drie beroepsrollen te weten: 1) Trainer/begeleider/coach; 2) Ontwikkelaar van leermaterialen; 3) Human Resource Development-adviseur.

De drie beroepsrollen vormen de basis voor de tien beroepscompetenties. De beroepscompetenties zijn voor beide varianten hetzelfde. De competenties zijn uitgewerkt in drie niveaus, waarbij de complexiteit steeds verder toeneemt en niveau 3 het beoogde eindniveau is. De internationale oriëntatie is enigszins achtergebleven in de afgelopen jaren maar inmiddels is er een start gemaakt.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

De beroepstaken vormen de schakel tussen de eindkwalificaties en de inhoud van het programma en zijn vertaald naar onderwijseenheden. Het programma kent de volgende zes beroepstaken: begeleiden van lerenden, leerbeleid ontwikkelen, inkopen van leerarrangementen, ontwerpen van leerarrangementen, opleidingsadvies geven en trainen. Het programma kent daarnaast vier leerlijnen waarin kennis en vaardigheden worden aangeleerd ter ondersteuning van de onderwijseenheid: communicatie (mondeling, schriftelijk en ICT), management en organisatie, onderzoeksvaardigheden, en psychologie.

Het programma bevat meerdere praktijkleerperiodes met een totale omvang van 60 EC. Voltijdse studenten lopen vanaf de derde periode in het eerste jaar stage. In de propedeuse heeft de stage een beroeps-oriënterend karakter (niveau 1) en op niveau 2 en 3 voeren studenten opleidingskundige beroepstaken uit voor een organisatie. Deeltijdse studenten maken in het eerste jaar kennis met verschillende opleidingskundige organisaties op de opleiding. Op niveau 2 en 3 voeren zij dezelfde taken uit als de voltijdse studenten. Voltijdse en deeltijdse studenten volgen dezelfde leerroute volgens vrijwel dezelfde programmering en dezelfde studieduur van vier jaar. Van deeltijdse studenten wordt verwacht dat zij meer zelfstudie doen.

De kenniscomponent in het programma is naar het oordeel van het panel relevant en van voldoende niveau, maar kan op onderdelen winnen aan actualiteit. Over de beroepsvaardigheden in het programma is het panel grotendeels positief, maar de onderzoeksvaardigheden van studenten zullen verder ontwikkeld moeten worden.

Bij de opleiding zijn achttien docenten actief en zij vertegenwoordigen in totaal 14,1 fte. Het overgrote deel van de docenten heeft een mastergraad, dit betreft 85 procent. Docenten zijn goed gekwalificeerd voor het onderwijs, zowel qua opleidingsachtergrond als in actuele werkervaring. Studenten zijn positief over de begeleiding vanuit de opleiding en waarderen het een motiverend effect dat uitgaat van de begeleiding. Het panel merkt op dat afnemende docentsturing in de laatste fase van de opleiding verder doorgevoerd kan worden. De begeleiding in het praktijkleren dient intensiever ingericht te worden, aldus het panel.

Pagina 3 van 35 Concluderend stelt het panel vast dat de elementen programma, vormgeving, personeel en voorzieningen een voldoende samenhangende onderwijsleeromgeving vormen.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Bij tentamineren van de onderwijseenheden worden de volgende toetsvormen ingezet: het digitaal portfolio (DPF), een performance-assessment en een individueel gesprek. De opleiding hanteert één toetsprogramma voor voltijdse en deeltijdse studenten. Het geheel van toetsen en toetsvormen is zo ingericht dat alle competenties op alle niveaus worden getoetst binnen de onderwijseenheden. De toetsing sluit nauw aan bij de beroepspraktijk van de opleidingskundige, doordat beroepstaken, -rollen en -producten centraal worden gesteld door de opleiding. Studenten werken binnen een onderwijseenheid, zowel individueel als in groepsverband aan beroepsproducten die een opleidingskundige in de beroepspraktijk ook levert. Daarnaast maken studenten individueel producten om hun handelen vanuit theoretisch en professioneel perspectief te onderbouwen. Aan het einde van de opleiding voert de student de 'proeve van bekwaamheid' uit. Dit is de afsluitende integrale toets.

Het panel is in de basis positief over het systeem van toetsing dat door de opleiding wordt gehanteerd. Er is sprake van een gevarieerd toetsaanbod en de toetsen zijn passend bij het onderwijs. Studenten kunnen zich vanuit verschillende documenten een goed beeld vormen van de toetsing en de beoordeling. Het panel maakt een aantal opmerkingen die met name het beoordelingsaspect van de toetsing aangaan. De navolgbaarheid van gegeven oordelen dient naar oordeel van het panel verstevigd te worden. Tevens ziet het panel noodzaak om de borging van de kwaliteit van de beoordeling te verstevigen. Door de holistische beoordelingswijze lijken de beoordelaars te weinig houvast te hebben en ontstaat er naar de indruk van het panel teveel ruimte voor interpretatie. Het panel merkt op dat een duidelijke onderlinge maatstaf ontbreekt die helpt om tot een intersubjectief oordeel te komen. Het panel ziet dit ook terug in de beoordelingen van de proeven van bekwaamheid, die studenten aan het eind van hun opleiding vervaardigen. Bij meer dan 10 procent van de bestudeerde werken van afgestudeerden komt het panel niet tot een voldoende oordeel. De opleiding heeft hier zelf ook mogelijkheden tot verbetering gezien en heeft recent een verbeterplan opgesteld dat in hoge mate tegemoet komt aan bevindingen van het visitatiepanel.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen voor beide varianten tot het oordeel **onvoldoende**.

Bij brief van 28 januari 2014 heeft de opleiding verzocht in aanmerking te komen voor een hersteltraject. Het herstelplan geeft een beschrijving van de acties die zijn en zullen worden genomen om de geconstateerde tekortkomingen weg te werken. In het herstelplan presenteert de opleiding onder andere onderstaande -deels al gerealiseerde - verbetermaatregelen.

Als onderdeel van een groter facultair project, waarin wordt gewerkt aan het intensiveren van de verbinding tussen onderwijs en onderzoek en het optimaliseren van de borging van het eindniveau worden de volgende verbetermaatregelen genomen:

- Het professionaliseren van docenten in het begeleiden en beoordelen van onderzoek;
- Zorgen voor expertbeoordelingen van de proeve van bekwaamheid onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie;
- Verdiepen van de onderzoeksleerlijn;
- Ontwikkelen en invoeren van het onderwijsonderdeel 'proeve van bekwaamheid'.

De opleiding geeft daarnaast voor iedere geconstateerde tekortkoming van het panel aan welke maatregelen zij al heeft genomen en nog gaat nemen. De belangrijkste maatregelen zijn het opstellen van een verbeterplan 'beoordeling proeve van bekwaamheid' en het oprichten van een expertgroep die zich de komende tijd bezig houdt met:

- Het controleren van de kwaliteit van de proeve van bekwaamheid;
- Het aanscherpen van de procedure, de handleiding en beoordelingscriteria voor de proeve van bekwaamheid
- Het opzetten van een kritisch systeem van intercollegiale feedback;
- Het coachen en gevraagd, of ongevraagd feedback geven aan docenten bij de begeleiding van studenten;
- Het geven van update van bevindingen en aandachtspunten per semester

De opleiding heeft daarnaast een onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid' ontwikkeld waarin studenten worden begeleid met hun vraagstelling en waar nodig eerder in het curriculum gegeven onderzoeksvaardigheden herhaalt worden. Ook heeft de opleiding een op maat gemaakt scholingsprogramma voor de docenten ontwikkeld.

Voor het komende jaar wil de opleiding bovenstaande verbetermaatregelen evalueren en verstevigen. Daarnaast wil de opleiding komend jaar de onderzoeksleerlijn verder expliciteren, doorontwikkelen.

Advies van het panel over het herstelplan

Het panel stelt in een brief van 16 januari 2014 vast dat het herstelplan toereikend is voor de realisatie van de gewenste verbeteringen. Het herstelplan laat zien dat de opleiding de kritische punten van het panel serieus, gedegen en in de volle breedte oppakt. Het herstelplan van de opleiding gaat volgens het panel in op de door het panel benoemde kritische punten en de focus die de NVAO aanbrengt in haar brief van 19 september 2013. In het herstelplan beschrijft de opleiding verbeteracties voor de korte en middellange termijn en worden de hierboven beschreven thema's volgens het panel adequaat uitgewerkt. Aanbeveling is om in het proces voldoende externe feedback te organiseren.

Pagina 5 van 35 **Conclusie NVAO**

Op basis van het herstelplan en het positieve advies van het panel daarover besluit de NVAO tot toepassing van het bepaalde in artikel 5a.12a van de WHW (herstelperiode). Naar het oordeel van de NVAO is met het herstelplan en het positieve oordeel daarover van het NQA-panel voldoende aannemelijk gemaakt dat de opleiding binnen de termijn van twee jaar alsnog aan het kader zal voldoen. De NVAO leest zowel in het paneladvies als in het herstelplan dat de opleiding voortvarend is gestart met activiteiten die de kwaliteit van de opleiding verbeteren.

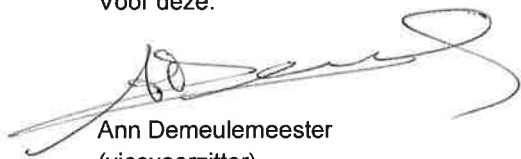
Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen te Arnhem in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 24 februari 2014 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit tot verlenging van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 19 juni 2008 van de opleiding hbo-bachelor Opleidingskunde (240 ECTS; variant: voltijd en deeltijd; locatie Arnhem) van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen te Arnhem tot en met 30 maart 2016.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.12a, vierde lid, van de WHW dient het instellingsbestuur een aanvraag om een besluit tot vaststelling dat de opleiding alsnog aan het toepasselijke kader voldoet, uiterlijk in te dienen op 30 september 2015.

Den Haag, 31 maart 2014

De NVAO
Voor deze:

Ann Demeulemeester
(vicevoorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel	Beoordeling door het panel
		<i>voltijd</i>	<i>Deeltijd</i>
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V	V
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	V	V
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	O	O
Eindoordeel		O	O

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende (O), voldoende (V), goed (G) of excellent (E). Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

Tabel 1: Uitval uit het eerste jaar.

Cohort	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval voltijd		36%	31%	21%	50%	17%	29%
Uitval deeltijd		32%	25%	48%	26%	17%	39%

Tabel 2: Uitval uit de bachelor.

Cohort	2005	2006	2007	2008
Uitval voltijd		0%	33%	27%
Uitval deeltijd		15%	11%	36%

Tabel 3: Rendement.

Cohort	2005	2006	2007
Rendement voltijd	88%	71%	56%
Rendement deeltijd	69%	46%	56%

Tabel 4: Docentkwaliteit.

Graad	Ma	PhD
Percentage	85%	0%

Tabel 5: Student-docentratio.

Ratio	1:28
-------	------

Tabel 6: Contacturen.

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen voltijd	15	15	9	6
Contacturen deeltijd	6	6	3	2

- prof. dr. M.J. M. Vermeulen (voorzitter), is adviseur/ toezichthouder en daarnaast hoogleraar Onderwijssociologie aan de Universiteit van Tilburg en aan de Open Universiteit Nederland;
- dr. M.R. van der Klink, Lector Professionalisering van het Onderwijs bij Hogeschool Zuyd, daarnaast vervult hij diverse functies in het onderwijskundige domein bij de Open Universiteit;
- dr. I.R. van Roekel - Kolkhuis Tanke, Eigenaar van Kolkhuis Tanken, een onderzoeks- en adviesbureau, gericht op vraagstukken rondom het duurzaam leren van de organisatie en haar medewerkers. Tevens is zij docent Onderwijskunde aan de Universiteit Utrecht en hoofdredacteur van het vakblad Opleiding en Ontwikkeling;
- H. Schakelaar (studentlid), maststudent Onderwijskunde aan de Universiteit Twente.

Het panel werd ondersteund door Peter van Achteren, secretaris (gecertificeerd).

**Herstelplan gericht op toetsing en gerealiseerde
eindkwalificaties**

**Instituut Leraar en School
HBO-Bachelor
Opleidingskunde**

9 december 2013

Versiebeheer

Datum	Wie	Status
29-08-2013	Drs. Y. Visser, directie ILS, Prof.dr. A.F.M. Nieuwenhuis, Lector Beroepsopiedagogiek, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren'; drs. W. de Kaste, opleidingscoördinator opleidingskunde, drs. B. Bauland, HAN Kwaliteitszorg en I. Vogels, onderwijskundig beleidsmedewerker.	Concept, feedback besproken
19-09-2013	Drs. Y. Visser, directie ILS en drs. W. de Kaste, opleidingscoördinator opleidingskunde.	2 ^e conceptversie besproken
11-10-2013	Drs. Y. Visser, directie ILS en drs. W. de Kaste, opleidingscoördinator opleidingskunde.	3 ^e conceptversie besproken
31-10-2013	Drs. Y. Visser, directie ILS, drs. W. de Kaste, opleidingscoördinator opleidingskunde, Prof.dr. A.F.M. Nieuwenhuis, Lector Beroepsopiedagogiek en Dr. Tamara van Schill, Associate lector Toetsen en beoordelen, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren', drs. T. Bradée, Directeur Faculteit Educatie, drs. B. Bauland, adviseur HAN Kwaliteitszorg.	4 ^e conceptversie aangeboden
27-11-2013	Drs. Y. Visser, directie ILS en drs. W. de Kaste, opleidingscoördinator opleidingskunde	5 ^e conceptversie besproken
3-12-2013	Drs. W. de Kaste, Drs. P. Peeters, drs. M. Kengen, drs. L. Noij en drs. M. Zonneveld	6 ^e conceptversie besproken
4-12-2013	Drs. Y. Visser, directie ILS en drs. W. de Kaste, opleidingscoördinator opleidingskunde	8 ^e conceptversie aangeboden aan CVB
9-12-2013	Goedgekeurd door CVB	Definitieve versie verzonden naar de NQA

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave.....	3
Voorwoord	5
1. Bevindingen.....	6
1.1. De NQA	6
1.2. De NVAO.....	6
1.3. Overzicht van verbeterpunten	7
1.4. Samenwerking binnen de Faculteit Educatie	7
1.5. Uitgevoerde en voorgenomen verbeteracties	8
2. Begeleiding en beoordeling proeve van bekwaamheid.....	9
2.1. Afgeronde verbeteracties (april 2013 tot en met november 2013).....	9
2.1.1. Verbeterplan 'beoordeling proeve van bekwaamheid'	9
2.1.2. Inrichting expertgroep voor check op proeve van bekwaamheid	9
2.1.3. Aanscherping procedure en beoordelingscriteria proeve van bekwaamheid	11
2.1.4. Aanscherping handleiding proeve van bekwaamheid	11
2.1.5. Invoering extra begeleiding studenten	12
2.1.6. Professionalisering op het gebied van onderzoeksbegeleiding	13
2.2. Verbeteracties korte termijn (december 2013 tot en met 1 juli 2014)	14
2.2.1. Activiteiten van de expertgroep.....	14
2.2.2. Aanscherping van beoordelingscriteria.....	14
2.2.3. Kwaliteitsborging door de examencommissie.....	15
2.2.4. Optimaliseren handleiding proeve van bekwaamheid voor studiejaar 2014-2015	15
2.2.5. Invoering extra begeleiding studenten	15
2.2.6. Professionalisering van docenten	17
2.3. Doelstellingen middellange termijn (augustus 2014 tot en met juni 2015)	17
2.3.1. Aanscherping procedure en beoordelingscriteria.....	17
2.3.2. Aanscherping handleiding proeve van bekwaamheid	17
2.3.3. Kwaliteitsborging door de examencommissie	17
2.3.4. Professionalisering van docenten	17
2.3.5. Intercollegiale feedback	18
3. Onderzoeksvaardigheden studenten.....	19
3.1. Afgeronde verbeteracties (april 2013 tot en met november 2013).....	19
3.1.1. Invoering extra begeleiding studenten d.m.v. een nieuw onderwijsprogramma.....	19

Pagina 13 van 35	3.2.	Verbeteracties korte termijn (december 2013 tot en met juli 2014)	19
	3.2.1.	Ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden van studenten.....	19
	3.3.	Doelstellingen middellange termijn (augustus 2014 tot en met juni 2015)	20
Bijlage 1		Samenvatting NQA rapport.....	21
Bijlage 2		Aanbevelingen uit NQA rapport.....	23
Bijlage 3		Leertraject docenten opleidingskunde	24
Bijlage 4		Transferbevorderende maatregelen.....	26

Voorwoord

Voor u ligt het herstelplan van de bachelor Opleidingskunde van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. De opleiding is onderdeel van het instituut Leraar en School (ILS) van de Faculteit Educatie.

De opleiding Opleidingskunde is op 8 en 9 april 2013 gevisiteerd door een panel van de NQA¹. Het rapport van de NQA² (2013) bevatte een voldoende beoordeling op de eerste standaard 'beoogde eindkwalificaties' en de tweede standaard 'onderwijsleeromgeving'. Standaard drie, toetsing en gerealiseerd eindniveau, is door het panel met een onvoldoende beoordeeld en dat leidde tot een onvoldoende beoordeling van de opleiding als geheel. Het advies van het panel is overgenomen door de NVAO, die de opleiding de mogelijkheid heeft geboden om voor 1 februari 2014 een herstelplan in te dienen.

Dit herstelplan richt zich niet op de verbeteringen die nodig zijn voor een voldoende niveau op standaard drie. Het zijn maatregelen die gericht zijn om verbeteringen op lange termijn te borgen in bestaande werkprocessen. Tijdens de visitatie in april 2013 heeft het panel geconstateerd dat het verbeterplan dat de opleiding eind maart 2013 had opgesteld ten behoeve van de 'proeve van bekwaamheid' al in hoge mate tegemoet komt aan de bevindingen van het panel. De voorgenomen verbeterplannen zijn dan ook in dit herstelplan verwerkt. Dit herstelplan wordt, samen met de visie van het panel ingediend bij de NVAO. Op basis van dit plan beslist de NVAO of de herstelperiode van een jaar al dan niet wordt toegekend.

Opbouw van het herstelplan

In dit plan leest u in het eerste hoofdstuk de bevindingen van de NQA en de NVAO inclusief een toelichting van de opleiding. In hoofdstuk twee zijn de verbeteringen voor het begeleiden en beoordelen van de proeve van bekwaamheid beschreven. Ten slotte leest u in het derde hoofdstuk welke verbetermaatregelen we hebben geformuleerd om de leerlijn onderzoeksvaardigheden in het curriculum te versterken.

Wij hopen dat dit herstelplan het vertrouwen geeft dat Opleidingskunde de juiste verbeteracties uitzet om binnen een termijn van een jaar ook standaard drie op het gewenste niveau te tillen. Wij nodigen u uit om onze opleiding opnieuw te bezoeken en uw oordeel te vormen.

¹ Voor de leesbaarheid is de aanduiding 'het panel' gebruikt.

² Hogeschool Arnhem en Nijmegen, Opleidingskunde, Beperkte opleidingsbeoordeling, NQA, 27 juni 2013.

1. Bevindingen

1.1. De NQA

Het visitatierapport van de NQA (2013) bevat een aantal heldere overwegingen en conclusies per standaard. In dit herstelplan is de samenvatting (bijlage 1) en het hoofdstuk aanbevelingen (bijlage 2) uit het visitatierapport opgenomen. Voor de volledige tekst van het rapport verwijzen wij u graag naar het NQA rapport (2013).

Hieronder leest u kernachtig wat per standaard het oordeel is geweest en waar het panel verbeteringen aanwijst.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

Voldoende

De opleiding is zich bewust van het unieke karakter van de opleiding en handelt hier ook naar, bijvoorbeeld door actief naar buiten te treden met een visie op het beroep. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en zijn uitgewerkt in drie niveaus waarbij de complexiteit toeneemt. De eindkwalificaties voldoen aan internationale eisen. De internationale oriëntatie is enigszins achtergebleven in de afgelopen jaren, maar inmiddels is er een start gemaakt. Advies is om een actieve invulling te geven aan de internationale oriëntatie.

Standaard 2 Onderwijsteleeromgeving

Voldoende

De beroepstaken vormen de schakel tussen de eindkwalificaties en de inhoud van het programma en zijn vertaald naar onderwijseenheden. Het panel stelt vast dat de elementen programma, omgeving, personeel en voorzieningen een voldoende samenhangende leeromgeving vormen. Over de beroepsvaardigheden in het programma is het panel grotendeels positief, maar de onderzoeksvaardigheden van studenten zullen verder ontwikkeld moeten worden. Het panel zou graag de toepassing van actuele theorieën en internationale literatuur willen stimuleren.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

Onvoldoende

Het panel is in de basis positief over het systeem van toetsing dat door de opleiding wordt gehanteerd. Er is sprake van een gevarieerd toetsaanbod en de toetsen zijn passend bij het onderwijs. Studenten kunnen zich vanuit verschillende documenten een goed beeld vormen van de toetsing en beoordeling. Het panel zet vraagtekens bij de navolgbaarheid van gegeven oordelen en de kwaliteit van de beoordeling, beide aspecten dienen te worden verstevigd. Bij meer dan 10 procent van de bestudeerde werken van afgestudeerden komt het panel niet tot een voldoende oordeel. De opleiding heeft hier zelf ook mogelijkheden tot verbetering gezien en heeft recent een verbeterplan opgesteld dat in hoge mate tegemoet komt aan bevindingen van het visitatiepanel.

1.2. De NVAO

De NVAO heeft de opleiding in september 2013 verzocht om uiterlijk 1 februari 2014 een herstelplan in te dienen. Hierbij dient de opleiding aan te geven welke maatregelen zij neemt of heeft genomen met betrekking tot standaard drie. De NVAO geeft aan dat het herstelplan dient in te gaan op de volgende verbeterpunten:

- studieonderdeel onderzoeksvaardigheden in het programma verstevigen;
- beoordelingssystematiek bij proeve van bekwaamheid aanpassen;
- begeleidingsproces proeve van bekwaamheid overdenken;
- zorgen voor voldoende competentie op het gebied van onderzoeksvaardigheden.

1.3. Overzicht van verbeterpunten NQA en NVAO

De bevindingen van het panel en de NVAO vormen de basis van dit herstelplan. De primaire focus voor het herstel is gericht op verbeteringen uit standaard drie, maar ook de verbeterpunten bij standaard twee zijn meegenomen in het plan. De verbeterpunten die in dit herstelplan nader worden uitgewerkt en toegelicht:

- a. **Begeleiding bij de proeve van bekwaamheid overdenken**
Het panel geeft in haar rapport (o.a. in hoofdstuk 4, aanbevelingen) aan het begeleidingsproces nog eens te overdenken, omdat de invulling te veel varieert. Met name het komen tot een scherpe vraagstelling is belangrijk. Dit vraagt om voldoende competentie op het gebied van onderzoeksbegeleiding. In hoofdstuk 2 werken we verbeterplannen op dit thema nader uit.
- b. **Verstevigen van de kwaliteit van de beoordeling proeve van bekwaamheid**
Het panel beveelt de opleiding nadrukkelijk aan om de beoordelingssystematiek bij de proeve van bekwaamheid aan te passen. Er is zowel een bruikbare set beoordelingscriteria met een duidelijke maatstaf als een kritisch systeem van intercollegiale feedback rondom het aspect 'beoordeling' nodig. In hoofdstuk 2 werken we verbeterplannen op dit thema nader uit.
- c. **Onderzoeksvaardigheden verstevigen**
Het panel raadt de opleiding aan om het studieonderdeel 'onderzoeksvaardigheden' in het programma te verstevigen. Het verdient aanbeveling om transferbevorderende maatregelen te nemen, waardoor studenten regelmatig een beroep op deze kennis en vaardigheden moeten doen in de onderwijsseenheden. In hoofdstuk 3 werken we verbeterplannen op dit thema nader uit.

1.4. Samenwerking binnen de Faculteit Educatie

De verbetermaatregelen voor opleidingskunde zijn onderdeel van een groter facultair project waarin gewerkt wordt aan het intensiveren van de verbinding onderwijs en onderzoek en het optimaliseren van de borging van het eindniveau. Binnen dit project vindt samenwerking plaats tussen opleidingskunde, de tweedegraads lerarenopleidingen, het Instituut Pabo en met de lectoren en onderzoekers van het Kenniscentrum 'Kwaliteit van Leren'. Het Management Team (MT) van de Faculteit Educatie stuurt hier op door middel van de volgende projecten:

- Professionalisering docenten in het begeleiden en beoordelen van onderzoek onder aansturing van prof. dr. A.F.M. Nieuwenhuis, lector Beroepsagogiek en dr. T.M.M.L. van Schilt-Mol, associate lector Toetsen en Beoordelen;
- Expertbeoordelingen van de afstudeeronderzoeken (leraar opleidingen) of proeve van bekwaamheid (opleidingskunde) en daarvan afgeleid de portfolio-beoordeling (de beoordeling van het integraal handelen van de student) onder verantwoordelijkheid van de examencommissies;
- Verdieping onderzoeksleerlijn; verdere invulling van het facultaire kader van de onderzoeksleerlijn waarin de kwaliteitsborging van de leerlijn op het niveau van de opleidingen wordt vastgelegd, eveneens onder aansturing van prof. dr. A.F.M. Nieuwenhuis en dr. T.M.M.L. van Schilt-Mol;
- Extra onderwijsprogramma of begeleiding voor studenten die in de basis zijn geschoold voor onderzoeksvaardigheden en behoefte hebben aan begeleiding in de toepassing daarvan tijdens

de proeve van bekwaamheid. De inhoud van dit onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid' is voor studenten opleidingskunde in periode 1 van het studiejaar 2013-2014 ontwikkeld en is gestart met de uitvoering. Het extra onderwijsprogramma is het gehele studiejaar ingepland en zal tussentijds worden geëvalueerd.

1.5. Uitgevoerde en voorgenomen verbeteracties

In hoofdstuk 2 en 3 beschrijven we de reeds afgeronde en de voorgenomen verbeteracties voor drie thema's:

- In hoofdstuk 2: Begeleiding en beoordeling van de proeve van bekwaamheid
- In hoofdstuk 3: Ontwikkeling onderzoeksvaardigheden van studenten

Binnen de thema's wordt ingegaan op de reeds afgeronde verbeteracties (en het resultaat daarvan), de verbeteracties voor de korte termijn (december 2013 t/m 1 juli 2014) en de verbeteracties voor de middellange termijn (augustus 2014 t/m juni 2015).

2. Begeleiding en beoordeling proeve van bekwaamheid

In dit hoofdstuk zijn de verbetermaatregelen voor de begeleiding en beoordeling van de proeve van bekwaamheid uitgewerkt. Hierbij is tevens expliciet aandacht voor de professionalisering van de docenten. Er is een indeling gemaakt in afgeronde verbeteracties (tot en met november 2013), korte termijn doelstellingen (tot en met juli 2014) en middellange termijn (tot en met juni 2015) doelstellingen.

2.1. Afgeronde verbeteracties (april 2013 tot en met november 2013)

2.1.1. Verbeterplan 'beoordeling proeve van bekwaamheid'

Ter verbetering van de kwaliteit en het onderzoeken van de herleidbaarheid van oordelen, heeft Opleidingskunde in studiejaar 2012-2013 voor het eerst 'vreemde ogen' georganiseerd gericht op de beoordelingen van producten op eindniveau. Dit onder andere naar aanleiding van het HAN instellingsplan 2012-2016 'Kennls in interactie' en de aanbevelingen van commissie Bruijn ('Vreemde ogen dwlngen', mei 2012). In de tweede periode van het studiejaar 2012-2013 is door zowel de examencommissie ILS als de werkveldadviescommissie een steekproef van zes proeven van bekwaamheid getrokken uit het totaal van studenten dat was afgestudeerd.

Resultaat van de verbeteractie

Op basis van de resultaten van deze steekproef zijn verbeteracties geformuleerd. Deze zijn in april 2013 vastgelegd in het 'Verbeterplan Proeve van Bekwaamheid' (2013). Het panel heeft ten tijde van de visitatie aan gegeven dat het verbeterplan in hoge mate aansluit bij haar bevindingen. De voorgenomen verbeteringen zijn in dit herstelplan verwerkt.

2.1.2. Inrichting expertgroep voor check op proeve van bekwaamheid⁵

Direct na de accreditatie (april 2013) is een expertgroep ingericht voor de beoordelingen van de gehele proeve van bekwaamheid. Deze expertgroep heeft vanuit de instituutsdirectie de opdracht gekregen om alle lopende proeven te checken op de inhoudelijke kwaliteit. Hierin was nadrukkelijke aandacht voor de verbeterpunten en aanbevelingen uit het visitatierapport met betrekking tot de wijze van begeleiden en de kwaliteit van de beoordeling. De leden van de expertgroep zijn deskundigen op het gebied van (praktijkgericht) onderzoek, de begeleiding daarin en de beoordeling daarvan. De expertgroep van 'critical friends' bestaat uit:

- Prof. dr. A.F.M. Nieuwenhuis, Lector Beroepspedagogiek, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren' (voorzitter);
- Dr. Tamara van Schilt, Associate lector Toetsen en beoordelen, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren';
- Drs. Leon Noll (docent opleidingskunde)
- Drs. Marlo Kengen (docent opleidingskunde)
- Drs. Susan Koenders (docent opleidingskunde)
- Petra Jagtman MMHR (docent opleidingskunde)

⁵ Proeve van bekwaamheid is een praktijkproject waarbinnen onderzoek als middel dient om een (deel van de) opleidingskundige vraag te beantwoorden.

Bij de check op de inhoudelijke kwaliteit van de begeleiding en de beoordeling van de proeve van bekwaamheid is gekeken naar:

- o de aansluiting tussen probleemstelling, doelstelling en vraagstelling binnen de projectopdracht en ook het onderzoek binnen het project;
- o de kwaliteit van de vraagstelling binnen het project;
- o de verantwoording van de gekozen methode en diepgang van de literatuurstudie;
- o het gerealiseerde en gewenste eindniveau;
- o de herleidbaarheid van de beoordelingen en de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid.

De expertgroep heeft tevens de kwaliteit van het plan van aanpak van studenten aan het einde van de definitiefase (formatief) beoordeeld. Zo was het mogelijk direct te borgen dat de start van de proeve van bekwaamheid voor deze lichting studenten kwalitatief voldeed aan de eisen. Bij studenten die reeds een vraagstelling hadden geformuleerd en in de uitvoeringsfase van het project zaten is vooral op herstel geïnvesteerd.

Bij de beoordeling van de proeven van bekwaamheid wordt gewerkt met twee onafhankelijke beoordelaars die niet betrokken zijn geweest bij de begeleiding van studenten. Hiermee is voldaan aan een belangrijk verbeterpunt van het panel om de begeleidende en beoordelende rol (meer) te scheiden. De expertgroep heeft waar nodig ook een check uitgevoerd op de proeven van studenten. Bij de check hebben twee leden uit de expertgroep, in lijn met de beoordelingsprocedure, de beoordeling eerst onafhankelijk van elkaar uitgevoerd en daarna samen een beoordeling en een cijfer bepaald. Op basis van dit cijfer volgde een gesprek met de oorspronkelijke beoordelaars. In dit gesprek lag de focus op de kwaliteit van de proeve en het bepalen van het eindcijfer op basis van de beoordelingscriteria. Het gesprek tussen de twee leden van de expertgroep en de oorspronkelijke beoordelaars zorgde voor een eerste vorm van professionalisering en verduurzaming van de verbeteringen. De belangrijkste inzichten, dilemma's en leermomenten zijn door de expertgroep gedeeld door presentaties, e-mails en bijwonen teamvergaderingen. Het doel was om geleerde lessen al te verwerken in de lopende begeleiding.

Resultaat van de verbeteractie

Het procedurele effect van deze maatregel is dat de proeven vanaf april 2013 op cruciale beslismomenten door twee onafhankelijke beoordelaars werden gewogen en er een kritisch systeem van intercollegiale feedback is ontstaan. In het begeleiden van de student is binnen de proeve van bekwaamheid scherp gekeken naar de kwaliteit van probleemstelling, vraagstelling en doelstelling. Bij de beoordeling werd een inhoudelijke en procedurele kant onderscheiden: als gevolg van de check werd er standaard een gesprek gevoerd over de beoordeling en de wijze waarop tot een beoordeling is gekomen. Daarnaast zijn inhoudelijke gesprekken gevoerd over de wijze waarop het gewenste eindniveau op verschillende beslismomenten te vertalen is naar meetbare criteria.

Het inhoudelijke resultaat is dat studenten kwalitatief betere plannen van aanpak hebben geschreven met onder andere een heldere probleemstelling, scherpere vraagstelling, passend onderzoek en haalbare activiteiten. Voor het beoordelen van het plan van aanpak zijn heldere criteria opgesteld om de kwaliteit te meten. Hiermee is een verbetering van het proces van begeleiden en beoordelen bereikt en is een fundament gelegd voor een betere kwaliteit van de proeve van bekwaamheid en een transparantere beoordeling.

De expertgroep heeft de bevindingen van de beoordelingen systematisch met de docenten van opleidingskunde besproken. In juli 2013 is tevens door de expertgroep een overzicht van de beoordelingen en de belangrijkste aandachtspunten versprekt. In een werkbijeenkomst in augustus 2013 heeft een van de expertgroepsleden aan alle docenten opleidingskunde de actuele stand van zaken gepresenteerd. Tijdens deze bijeenkomst is gesproken over beslismomenten tijdens verschillende proeven en vooral ook over de afwijzende oordelen. Docenten hebben op deze manier direct van de ervaringen

2.1.3. Aanscherping procedure en beoordelingscriteria proeve van bekwaamheid

Binnen de Faculteit Educatie is eind semester twee van het studiejaar 2012-2013 een project opgestart om faculteitsbreed tot overeenstemming te komen over het gewenste eindniveau. Opleidingskunde heeft actief geparticipeerd in dit project.

Resultaat van de verbeteractie

De beoordelingsprocedure is herzien en de beoordelingscriteria zijn soms aangepast en voor een groot deel nader geconcretiseerd waardoor de transparantie, de beoordelaarsbetrouwbaarheid, de herleidbaarheid van het cijfer (bijvoorbeeld door toelichting en duidelijke casuur) toegenomen zijn. Bij de herziening zijn de competenties uit de professionele standaard blijvend als kader genomen. De curriculumvoorzitter drs. P. Peeters, docent drs. L. Noij (lid faculteitsbreed project), docent drs. M. Kengen (lid faculteitsbreed project) en onderwijskundig beleidsmedewerker opleidingskunde I. Vogels hebben vanaf april 2013 tot en met september 2013 de beoordelingscriteria van de proeve nader geconcretiseerd. De beoordelingscriteria zijn met indicatoren geoperationaliseerd, waardoor een specifiek oordeel per criterium mogelijk werd. Voor de borging zijn de resultaten steeds besproken en afgestemd binnen het project dat binnen de Faculteit Educatie zorgt voor overeenstemming over het gewenste eindniveau.

De beoordelingscriteria zijn in de OER⁴ 2013-2014 (onderwijs en examenregeling) van opleidingskunde opgenomen. Vanaf semester 1 van studiejaar 2013-2014 worden de proeven met de nader geconcretiseerde set beoordelingscriteria beoordeeld. Het gaat hier om de proeven die net waren gestart en nog geen 'go' hadden voor de definitiefase (of het plan van aanpak). We verwachten door de verbetermaatregelen (o.a. herziene beoordelingscriteria) dat de betrouwbaarheid en de validiteit van deze beoordeling toeneemt.

Studenten die in semester 2 van het studiejaar 2012-2013 met de proeve zijn gestart en reeds een 'go' hadden voor de definitiefase zijn met de algemenere set beoordelingscriteria van het toetskader 2012-2013 gewogen. Deze studenten hebben allemaal informatie ontvangen via de mail en tijdens een informatiebijeenkomst in oktober 2013 uitleg gekregen. Veel studenten hebben op basis van de behoefte die zij hebben aangegeven extra begeleiding gekregen door middel van de extra onderwijsbegeleiding 'proeve van bekwaamheid' (lees ook 2.1.5.).

Voor de beoordeling van deze studenten is ook met 'vreemde ogen' naar het gewenste niveau gekeken. Twee leden uit de expertgroep hebben naast de oorspronkelijke twee beoordelaars ook een oordeel op de gehele proeve van bekwaamheid uitgebracht. Dit leverde vier perspectieven op, waarbij twee beoordelaars (leden expertgroep) geen rol hadden in de begeleiding van de student. De beoordeling werd hierdoor kwalitatief beter, omdat het gewenste eindniveau beter werd geborgd en ook verschillen in het toekennen van het cijfer diepgaander werden besproken. Uit deze gesprekken kwamen een aantal dilemma's naar voren die tijdens teambijeenkomsten met de docenten zijn besproken, tevens is casuïstiek, bijvoorbeeld een plan van aanpak waar veel discussie en twijfel over was, ingebracht en behandeld.

2.1.4. Aanscherping handleiding proeve van bekwaamheid

In de handleiding is de opzet en werkwijze van de proeve uitgewerkt. Curriculumvoorzitter drs. P. Peeters, docent drs. L. Noij (lid faculteitsbreed project), docent drs. M. Kengen (lid faculteitsbreed project), onderwijskundig beleidsmedewerker opleidingskunde I. Vogels en onderwijskundig adviseur

⁴ OER is Onderwijs en Examenregeling

HAN SB³ drs. L. Jakobs hebben vanaf april 2013 tot en met augustus 2013 de handleiding van de proeve aangepast. Ook hebben twee deskundige werkveldadviescommissieleden, drs. K. Geurts (senior consultant MBO) en drs. B. Zandstee (senior consultant TriamFloat b.v. en docent onderwijskunde Universiteit Utrecht), feedback gegeven. Beide leden hebben expertise op het gebied van onderwijskundige vraagstukken en toetsing.

Resultaat van de verbeteractie

Voor het studiejaar 2013-2014 zijn de belangrijkste wijzigingen c.q. verbeteringen in de procedure/handleiding doorgevoerd:

- De rol van begeleider en beoordelaar zijn gescheiden bij de beoordeling van de gehele proeve.
- In het plan van aanpak, een beslidsdocument in de definitiefase, wordt probleem, doel en vraag van (het onderzoek binnen) het (praktijk)project uitgewerkt;
- Consequenties van beslismomenten zijn concreter gemaakt, bijvoorbeeld het aantal keren dat een student in de definitiefase een plan van aanpak mag inleveren na een onvoldoende beoordeling;
- Bij de afronding van de definitiefase dienen twee onafhankelijke beoordelaars (1e examinator en 1 lid van de expertgroep) het besluit 'go' te geven als voorwaarde om verder te mogen gaan. De 'go' is te zien als een uitspraak dat probleemstelling, vraagstelling en doelstelling voldoende zijn uitgewerkt en de geplande activiteiten tot beoogde eindresultaten kunnen leiden;
- De student dient een verantwoording voor de keuzes in het project te schrijven, waarin hij ook ingaat op het effect van (gewijzigde) (onderzoeks)activiteiten op de (onderzoeks)resultaten en op de eigen ontwikkeling (reflectie). Dit vormt onderdeel van de beoordeling van de proeve en zal de navolgbaarheid van keuzes door de student verbeteren;
- De inhoudsopgave van het digitale portfolio van de student dient met behulp van een richtlijn ten aanzien van vormgeving en inhoud eenduidig en overzichtelijk te zijn;
- Meer formats ontwikkelt voor opleidingskundige producten ten behoeve van de eenduidigheid (onder andere plan van aanpak, theoretische onderbouwing en reflectie);
- De beoordelaars vullen onafhankelijk van elkaar beoordelingsformulieren in en bespreken deze met elkaar. Op basis hiervan komen zij tot een gezamenlijk oordeel dat opgenomen wordt in een beoordelingsformulier dat zij beiden ondertekenen. Hieraan voegen zij tevens een verantwoording toe over de totstandkoming van het cijfermatige oordeel.
- In het beoordelingsformulier is de wegging explicieter gemaakt waardoor de herleidbaarheid van de beoordeling is verbeterd en is ruimte voor toelichting op criteriumniveau opgenomen;
- In het beoordelingsformulier is de uitslag van de plagiaatcontrole middels Ephorus een verplicht bewijsdocument;
- Er is een apart beoordelingsformulier voor het plan van aanpak ontwikkelt;
- De 'go' voor het plan van aanpak is verplicht bewijs in het digitaal portfolio dat het middel is waarop de student zijn proeve van bekwaamheid presenteert;
- In de handleiding is de nieuwe set beoordelingscriteria opgenomen.

2.1.5. Invoering extra begeleiding studenten

Vanaf juni 2013 is gewerkt aan de ontwikkeling van een onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid' voor studenten die in semester 1 van het studiejaar 2013-2014 starten met de proeve. Het programma behandelt de interventiecyclus, de toepassing van onderzoeksmethodologie en de onderzoeksmatige aanpak (o.a. probleemstelling, vraagstelling en doelstelling) binnen het project. Effect van deze maatregel is dat studenten in de beginfase extra begeleiding en waar nodig kennisoverdracht krijgen tijdens de onderwijseenheid 'proeve van bekwaamheid'. De focus van dit programma

³ HAN Service Bedrijf, service unit O&O, interne adviseur

voor studenten is dat zij leren een juiste vraagstelling te formuleren, zodat dit passend is bij probleem en doel. Ook is waar nodig ruimte voor herhaling van weggezakte onderzoeksvaardigheden.

Resultaat van de verbeteractie

Het onderwijsprogramma wordt op het moment van schrijven nog uitgevoerd. De eerste signalen zijn positief vanuit de studenten die het onderwijsprogramma volgen en de docenten die dit uitvoeren.

2.1.6. Professionalisering op het gebied van onderzoeksbegeleiding

Het panel heeft de opleiding aangeraden om te zorgen voor voldoende competentie op het gebied van onderzoeksbegeleiding. De expertgroep heeft vanaf april 2013 op cruciale momenten de docenten in hun begeleiding van studenten ondersteund en gevraagd en ongevraagd geadviseerd. Ook hebben zij spreekuren gefaciliteerd waar begeleiders vragen konden stellen en bespreken. De leden van de expertgroep hebben hierbij extra aandacht gehad voor de aanwijzingen van het panel, waaronder kwaliteit van vraagarticulatie, keuze van passende onderzoeksmethode, de diepgang van de literatuurstudie, de samenhang en integratie in het eindwerk het beantwoorden van de vraag en deelvragen en een passende reflectie bij zaken die anders zijn gelopen.

Resultaat van de verbeteractie

Tijdens een werkbijeenkomst in september 2013 is de nieuwe set beoordelingscriteria gepresenteerd. Hierna is tijdens de professionaliseringsbijeenkomst van 23 september 2013 de (leer)behoefte van docenten besproken. Op basis van deze inventarisatie is eind oktober met een aantal leden uit de expertgroep een leertraject gestart om de professionalisering van de docenten op dit punt in de opleiding te verankeren. Dit leertraject kent twee lijnen. De eerste lijn volgt de interventiecyclus en daarin bespreken docenten wat dit voor een opleidingskundige betekent. De basis voor deze lijn ligt in het reeds bestaande traject van onderzoeksvaardigheden voor docenten binnen de HAN. In de tweede lijn ligt de nadruk op het oefenen met de vernieuwde set van beoordelingscriteria voor het plan van aanpak en de gehele proeve van bekwaamheid, waardoor de intersubjectiviteit verbeterd.

In bijlage 3 is meer informatie over dit leertraject opgenomen.

2.2. Verbeteracties korte termijn (december 2013 tot en met 1 juli 2014)

Voor de periode december tot en met juli 2014 is voor het begeleiden en beoordelen van de proeve een aantal verbeteracties gepland.

2.2.1. Activiteiten van de expertgroep

De expertgroep zal in het studiejaar 2013-2014 een controle-, advies- en vraagbaakfunctie behouden. Het is belangrijk om dit aanvullende systeem te hanteren omdat het zorgt voor de check op de kwaliteit. Ook ontstaat hierdoor de mogelijkheid om gaandeweg begeleiders en beoordelaars op te leiden tot het gewenste niveau. Voor dit kritische systeem van intercollegiale feedback zijn de volgende opdrachten voor de expertgroep geformuleerd:

- De expertgroep checkt in ieder geval tot en met semester 2 van het studiejaar 2013-2014 alle lopende proeven in de definitiefase van de proeve.
- De expertgroep checkt in het studiejaar 2013-2014 alle (oude) proeven van bekwaamheid die met het toetskader van 2012-2013 zijn beoordeeld;
- De expertgroep checkt in het studiejaar 2013-2014 alle proeven van bekwaamheid die met het toetskader 2013-2014 zijn beoordeeld, waarbij beoordelaars twijfelen, een zes geven of er verschil is in het toekennen van het cijfer tussen beoordelaars (minimaal één punt);
- De expertgroep evalueert eind semester 2 van het studiejaar 2013-2014 haar werkzaamheden en verwerkt dit in een notitie;
- De expertgroep geeft per semester een 'update' van de bevindingen en aandachtspunten aan docenten, beoordelaars en beleidsmakers. Ook is de terugkoppeling binnen de facultaire projectgroep geborgd, doordat een lid uit de expertgroep hier deel van uitmaakt.
- Eind semester 2 volgt een evaluatie van de opdracht die de expertgroep heeft gekregen. Op basis daarvan neemt de instituutdirectie in overleg met de opleiding een passend besluit, waardoor het kwaliteitssysteem aanvullend wordt verbeterd. Belangrijkste doel hierbij is om de check op de kwaliteit van de proeven systematisch te borgen. Bijvoorbeeld door een systeem van periodieke intervallen, blijvende check door een onafhankelijke beoordelaar (expert) op de kwaliteit van de beoordelingen en uitwisseling van voorbeelden in werkbijeenkomsten.

2.2.2. Aanscherping van beoordelingscriteria

In het studiejaar 2013-2014 werken examinatoren met een soms aangepast en vaak nader geconcretiseerde set beoordelingscriteria met bijbehorende indicatoren. Overleg en samenwerking tussen de opleidingscoördinator, de curriculumvoorzitter en de expertgroep is noodzakelijk voor de kwaliteitsborging van de procedurele en inhoudelijke beoordelingssystematiek. De planning voor studiejaar 2013-2014 is de volgende:

- De beoordelingscriteria zijn bij de start van periode 1 van studiejaar 2013-2014 met de docenten opleidingskunde besproken.
- Alle beoordelaars volgen in semester 1 van het studiejaar 2013-2014 een training in het adequaat toepassen van de beoordelingscriteria plan van aanpak en de daarbij behorende beoordelingsystematiek.
- Alle beoordelaars volgen in semester 2 van het studiejaar 2013-2014 een leertraject in het ontwikkelen van intersubjectieve beoordelaarbetrouwbaarheid op basis van het adequaat toepassen van de beoordelingscriteria voor de gehele proeve van bekwaamheid en de daarbij behorende beoordelingsystematiek.
- De beoordelingscriteria en bijbehorende beoordelingsschalen zijn op basis van de ervaringen (o.a. door de expertgroep en beoordelaars) in semester 2 van het studiejaar 2013-2014 geëvalueerd.

- Voor het hanteren van de beoordelingscriteria en bijbehorende beoordelingsschalen is eind semester 2 van het studiejaar 2013-2014 een aangepaste richtlijn voor examinatoren beschikbaar.
- Aan het eind van het studiejaar 2013-2014 zijn eventuele wijzigingen in de beoordelingscriteria en beoordelingsschalen (waar mogelijk met operationalisatie van indicatoren) ingevoerd, waarbij de betrouwbaarheid en validiteit is geborgd. Aan het eind van het studiejaar 2013-2014 zijn de wijzigingen in de beoordelingscriteria en beoordelingsschalen besproken met de beoordelaars.

2.2.3. Kwaliteitsborging door de examencommissie

De examencommissie⁶ heeft de taak de kwaliteit van tentamens, integrale toetsen en examens te borgen en nadere (uitvoerings)regels vast te stellen. De examencommissie heeft een belangrijke rol in het kwaliteitssysteem rondom het aspect beoordelen van tentamens, waaronder de proeve. Aan het einde van het tweede semester studiejaar 2013-2014 neemt de examencommissie in de uitvoering van haar reguliere werkzaamheden een representatieve steekproef van afgeronde proeven van bekwaamheid. De volgende opbrengst van deze steekproef is beoogd:

- De examencommissie koppelt de bevindingen terug aan de instituutdirectie en op basis hiervan volgen passende maatregelen.
- De steekproef toont aan dat de proeven van bekwaamheid van een voldoende niveau zijn.
- De steekproef toont aan dat de gegeven cijferbeoordeling navolgbaar is en dat het uitgedrukte cijfer passend is.

2.2.4. Optimaliseren handleiding proeve van bekwaamheid voor studiejaar 2014-2015

De handleiding proeve van bekwaamheid, waarin de opzet en werkwijze van de proeve wordt uitgelegd, wordt gedurende studiejaar 2013-2014 van feedback voorzien. De feedback wordt gegeven op basis van de ervaringen met de proeve van de bekwaamheid en de herziene procedures en criteria. De volgende groepen worden om feedback gevraagd:

- o examencommissie;
- o expertgroep;
- o begeleiders en examinatoren van opleidingskunde;
- o deelnemers aan het onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid';
- o werkveldadviescommissie.

Op basis van deze feedback wordt de handleiding voor studiejaar 2014-2015 door de curriculumcommissie verder geoptimaliseerd.

2.2.5. Invoering extra begeleiding studenten

Eind periode 1 en in periode 2 van het studiejaar 2013-2014 is gestart met een onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid'. Het programma behandelt de interventiecyclus, de toepassing van onderzoeksmethodologie en de onderzoeksmatige aanpak (o.a. probleemstelling, vraagstelling en doelstelling) binnen het project (zie ook paragraaf 2.1.5.). De volgende maatregelen worden genomen:

- Alle studenten die vanaf periode 1 in het studiejaar 2013-2014 zijn gestart met de proeve volgen dit onderwijsprogramma.
- Het onderwijsprogramma wordt op basis van evaluaties in het studiejaar 2013-2014 waar nodig door de curriculumcommissie bijgesteld.

⁶ Hier is specifiek de examencommissie van het Instituut van Leraar en School van toepassing, de bevoegdheden en de taken van de examencommissie zijn in het opleidingsstatuut van de bachelor Opleidingskunde vastgelegd.

- Het onderwijsprogramma gericht op de begeleiding tijdens de proeve van bekwaamheid voor studenten is door de curriculumcommissie als onderdeel van het curriculum in het studiejaar 2014-2015 opgenomen.

2.2.6. Professionalisering van docenten

Vanaf augustus 2013 is gestart met een aantal bijeenkomsten gericht op het verbeteren en actualiseren van de competentie op het gebied van het begeleiden en beoordelen van onderzoek. Allereerst is een inventarisatie bij alle docenten opleidingskunde gedaan. Op basis van deze inventarisatie is een maatwerk leerprogramma opgesteld (lees bijlage 3).

Voor het studiejaar 2013-2014 zijn de volgende maatregelen geformuleerd:

- Alle beoordelaars kunnen eind semester 2 van het studiejaar 2013-2014 de beoordelingscriteria voor het plan van aanpak en de gehele proeve hanteren, waardoor de betrouwbaarheid van de beoordeling toeneemt.
- Alle begeleiders van de proeve beheersen in semester 2 van het studiejaar 2013-2014 kennis op het gebied van onderzoeksvaardigheden en dit is aantoonbaar door een HAN certificaat.

2.3. Doelstellingen middellange termijn (augustus 2014 tot en met juni 2015)

Voor de middellange termijn zijn de volgende doelstellingen geformuleerd.

2.3.1. Aanscherping procedure en beoordelingscriteria

- Voor het studiejaar 2014-2015 is de handleiding voor de examinatoren waar nodig door de curriculumcommissie bijgesteld.
- Voor het studiejaar 2014-2015 zijn de beoordelingscriteria en indicatoren (mogelijk met operationalisatie van indicatoren) waar nodig bijgesteld.
- De beoordelingscriteria en indicatoren geven een eenduidig en betrouwbaar kader voor het beoordelen van de proeve.
- De beoordeling van de proeve is navolgbaar en de maatstaf om te komen tot een oordeel en cijfer te komen is betrouwbaar en valide.

2.3.2. Aanscherping handleiding proeve van bekwaamheid

De handleiding proeve van bekwaamheid voor het studiejaar 2014-2015 is op basis van de evaluaties en met toestemming van de curriculumcommissie bijgesteld.

2.3.3. Kwaliteitsborging door de examencommissie

Aan het einde van het eerste semester studiejaar 2014-2015 zal de examencommissie een representatieve steekproef doen van afgeronde proeven van bekwaamheid. De volgende opbrengst van deze steekproef is beoogd:

- De steekproef door de examencommissie toont aan dat het niveau voldoende is.
- De steekproef toont aan dat de gegeven cijferbeoordeling navolgbaar is en dat het uitgedrukte cijfer passend is.

2.3.4. Professionalisering van docenten

De docenten zijn bekwaam in onderzoeksvaardigheden (o.a. HAN certificaat), het begeleiden en het beoordelen van proeven. Op de middellange termijn ligt de nadruk op verdieping en specialisatie. Het kenniscentrum 'Kwaliteit van Leren' heeft een belangrijke bijdrage in de professionalisering van do-

centen op de bekwaamheid onderzoek begeleiden en beoordelen. Ook het project 'rollenportfolio'⁷ dat in het tweede semester van het studiejaar 2013-2014 start zal richting geven voor de gevraagde bekwaamheid in het begeleiden of het beoordelen van proeven, waarbij specialisatie en expertise wordt gestimuleerd.

2.3.5. Intercollegiale feedback

De opleiding heeft een kritisch systeem van intercollegiale feedback rondom het aspect beoordeling. Na de evaluatie van de opdracht die de expertgroep heeft, zullen zoals eerder genoemd, passende maatregelen worden genomen.

⁷ Dit project past binnen het strategisch personeelsbeleidsplan faculteit educatie (2013-2016) en richt zich onder andere op de beschrijving van gevraagde kwalificaties, de gevraagde professionele ontwikkeling en de koppeling met het professionaliseringsaanbod binnen de HAN en de Faculteit Educatie.

3. Onderzoeksvaardigheden studenten

Het panel geeft in de aanbevelingen aan het studieonderdeel 'onderzoeksvaardigheden' in het programma te verstevigen. Het verdient aanbeveling om transferbevorderende maatregelen te nemen, waardoor studenten regelmatig een beroep op deze kennis en vaardigheden in de onderwijsseenheden moeten doen. In het visitatierapport is ook aandacht gevraagd voor voldoende competentie bij docenten in het begeleiden en beoordelen van proeven. De professionalisering van docenten is in het vorige hoofdstuk besproken. In dit hoofdstuk gaan we in op de verbeteringen binnen de leerlijn onderzoeksvaardigheden.

3.1. Afgeronde verbeteracties (april 2013 tot en met november 2013)

3.1.1. Invoering extra begeleiding studenten d.m.v. een nieuw onderwijsprogramma

In augustus 2013 is gestart met de ontwikkeling van een onderwijsprogramma met inhoudelijke onderwerpen gericht op de eerste fase van de proeve. Bij de opzet en uitvoering van dit onderwijsprogramma is de expertgroep betrokken. Uiteindelijk hebben de volgende collega's aan dit onderwijsprogramma gewerkt:

- o Prof. dr. A.F.M. Nieuwenhuis, Lector Beroepsagogiek, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren';
- o Drs. H. van Vlokhoven, senior onderzoeker, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren';
- o Drs. L. Noij (docent opleidingskunde);
- o Drs. M. Kengen (docent opleidingskunde);
- o Drs. J. Moes (docent opleidingskunde);
- o Drs. P. Peeters (docent opleidingskunde);
- o Drs. J. Winkelhorst (docent opleidingskunde).

Het onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid' is gericht op het juist formuleren van probleemstelling, doelstelling en vraagstelling. Ook is waar nodig aandacht het herhalen van eerder in het curriculum gegeven onderzoeksvaardigheden. In het onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid' is onder andere aandacht voor het leren formuleren en ontwikkelen van een heldere, scherpe en adequate vraagstelling en een passende onderzoeksmethode. De focus van het onderwijsprogramma ligt op de kwaliteit van het plan van aanpak. In dit plan is onder andere de onderzoeksopzet en de planning van de proeve opgenomen.

Resultaat van de verbeteractie

Het onderwijsprogramma is in periode twee van het studiejaar 2013-2014 gestart en heeft een looptijd van één onderwijsperiode. Het onderwijsprogramma wordt gevolgd door studenten die net zijn gestart met de proeve van bekwaamheid, maar ook door studenten die wat verder zijn en worstelen met het plan van aanpak. De eerste reacties van studenten zijn positief en geven aan de extra (individuele) begeleiding te waarderen en leren ook veel van elkaar door ervaringen te delen in het formuleren van een scherpe en juiste vraagstelling. Het resultaat is dan ook dat studenten gerichte en diepgaande begeleiding ontvangen richting een kwalitatief goed plan van aanpak.

3.2. Verbeteracties korte termijn (december 2013 tot en met juli 2014)

3.2.1. Ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden van studenten.

Het panel geeft aan dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en uitgewerkt zijn in drie niveaus waarbij de complexiteit toeneemt. Het panel geeft de aanbeveling om de onderzoeksvaardigheden van studenten opleidingskunde te bevor-

deren. Bij de ontwikkeling van de leerlijn onderzoek wordt samengewerkt binnen het facultaire project (zie 1.4) om zo ook tot afstemming met andere opleidingen binnen de Faculteit Educatie te komen. De curriculumcommissie onderneemt hiervoor de volgende acties:

- De curriculumcommissie zorgt ervoor dat het onderwijsprogramma 'proeve van bekwaamheid' om studenten te begeleiden in de beginfase van de proeve volledig is uitgewerkt. De inhoud van het onderwijsprogramma volgt de interventiecyclus en heeft het doel studenten te leren om het project en daarbinnen het onderzoeksmatig handelen (o.a. vraagstelling) adequaat uit te werken. Het onderwijsprogramma is gestart in periode 2 van het studiejaar 2013-2014 en is in het studiejaar 2014-2015 een vast onderdeel van het curriculum.
- Naast de invoering van een extra programmaonderdeel zoals beschreven in paragraaf 3.1.1, gaat het hierbij om het expliciteren van een duidelijke leerlijn onderzoeksvaardigheden conform facultair kader (zie 1.4) voor leerjaar 1 tot en met 4, die in de periode van januari – april 2014 wordt uitgewerkt. Op basis hiervan kunnen verbeteringen worden geïmplementeerd en zal dit in het studiejaar 2014-2015 verder worden geoptimaliseerd.
- De curriculumcommissie werkt in samenwerking met de expertgroep aan het doorontwikkelen van de leerlijn onderzoek niveau één en twee. Belangrijk is dat de leerlijn onderzoeksvaardigheden ook op niveau drie inhoud krijgt die gericht is op (praktijkgericht) onderzoek.
- De curriculumcommissie zal in samenwerking met de expertgroep de Interventiecyclus als kapstok gebruiken en daarbinnen bepalen welke soorten onderzoek opleidingskundigen hanteren. Op basis van deze analyse onderneemt de curriculumcommissie passende stappen voor het verstevigen van onderzoeksvaardigheden in het curriculum.
- De curriculumcommissie zal in overleg met de docenten het onderzoeksmatig handelen binnen de onderwijseenheden meer aandacht geven. Hierdoor maakt de curriculumcommissie een eerste stap in transferbevorderende maatregelen (zie bijlage 4), waardoor studenten in het studiejaar 2013-2014 regelmatig een beroep doen op kennis van onderzoek en onderzoeksvaardigheden toepassen. Belangrijk voor dit studiejaar is dat docenten en productgroepen het onderzoeksmatig handelen binnen de onderwijseenheden expliciet benoemen en koppelen aan de interventiecyclus.

3.3. Doelstellingen middellange termijn (augustus 2014 tot en met juni 2015)

In het onderwijsprogramma is de leerlijn onderzoeksvaardigheden per niveau adequaat opgenomen. Het programma is aangepast aan het gevraagde niveau van de studenten, waarbij op niveau 1 en 2 vooral de beschikbare tijd voor het aanleren van de vaardigheid is verbeterd. Op niveau 3 is een onderwijseenheid proeve van bekwaamheid na een eerste evaluatie aangepast en verbeterd.

- Voor het studiejaar 2014-2015 is de inpassing de onderwijseenheid 'proeve van bekwaamheid' als onderdeel van het curriculum gerealiseerd.
- Voor het studiejaar 2014-2015 is de doorlopende leerlijn onderzoeksvaardigheden adequaat ingericht. Studenten doorlopen de proeve met voldoende niveau op dit onderdeel en laten zien deze competentie te beheersen.
- Voor het studiejaar 2014-2015 is in de onderwijseenheden de positie van onderzoek in het beroepsmatig handelen helder (o.a. door nadere concretisering criteria, ondersteuning met onderwijsmaterialen) en waar nodig steviger gepositioneerd, zodat dit transferbevorderend werkt richting het toepassen van onderzoeksvaardigheden in de onderwijseenheden.

Bijlage 1 Samenvatting NQA rapport

Het panel beoordeelt de voltijd- en de deeltijdvariant van de opleiding Opleidingskunde van Hogeschool voor Arnhem en Nijmegen in haar geheel als onvoldoende.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties - Voldoende

De hbo-bacheloropleiding Opleidingskunde is in 2002 als vierjarige opleiding gestart. Het betreft een unieke opleiding in Nederland. De opleiding is zich bewust van het unieke karakter van de opleiding en handelt hier ook naar, bijvoorbeeld door actief naar buiten te treden met een visie op het beroep. Het competentieprofiel dat de opleiding rond de start ontwikkelde, is tot op heden in gebruik. De basis voor het competentieprofiel zijn drie beroepsrollen te weten: 1) Trainer/begeleider/coach; 2) Ontwikkelaar van leermaterialen; 3) Human Resource Development-adviseur. De drie beroepsrollen vormen de basis voor de tien beroepscompetenties. De beroepscompetenties zijn voor beide varianten hetzelfde. De competenties zijn uitgewerkt in drie niveaus, waarbij de complexiteit steeds verder toeneemt en niveau 3 het beoogde eindniveau is. De Internationale oriëntatie is enigszins achtergebleven in de afgelopen jaren maar inmiddels is er een start gemaakt.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving - Voldoende

De beroepstaken vormen de schakel tussen de eindkwalificaties en de inhoud van het programma en zijn vertaald naar onderwijsseenheden. Het programma kent de volgende zes beroepstaken: begeleiden van lerenden, leerbeleid ontwikkelen, inkopen van leerarrangementen, ontwerpen van leerarrangementen, opleidingsadvies geven en trainen. Het programma kent daarnaast vier leerlijnen waarin kennis en vaardigheden worden aangeleerd ter ondersteuning van de onderwijsseenheid: communicatie (mondellng, schriftelljk en ICT), management en organisatie, onderzoeksvaardigheden, en psychologie. Het programma bevat meerdere praktijkperiodes met een totale omvang van 60 EC. Voltijdstudenten lopen vanaf de derde periode in het eerste jaar stage. In de propedeuse heeft de stage een beroepsoriënterend karakter (niveau 1) en op niveau 2 en 3 voeren studenten opleidingskundige beroepstaken uit voor een organisatie. Deeltijdstudenten maken in het eerste jaar kennis met verschillende opleidingskundige organisaties op de opleiding. Op niveau 2 en 3 voeren zij dezelfde taken uit als de voltijdstudenten. Voltijd- en deeltijdstudenten volgen dezelfde leerroute volgens vrijwel dezelfde programmering en dezelfde studieduur van vier jaar. Van deeltijdstudenten wordt verwacht dat zij meer zelfstudie doen.

De kenniscomponent in het programma is naar het oordeel van het panel relevant en van voldoende niveau, maar kan op onderdelen winnen aan actualiteit. Over de beroepsvaardigheden in het programma is het panel grotendeels positief, maar de onderzoeksvaardigheden van studenten zullen verder ontwikkeld moeten worden.

Bij de opleiding zijn achttien docenten actief en zij vertegenwoordigen in totaal 14,1 fte. Het overgrote deel van de docenten heeft een mastergraad, dit betreft 85 procent. Docenten zijn goed gekwalificeerd voor het onderwijs, zowel qua opleidingsachtergrond als in actuele werkervaring. Studenten zijn positief over de begeleiding vanuit de opleiding en waarderen het een motiverend effect dat uitgaat van de begeleiding. Het panel merkt op dat afnemende docentsturing in de laatste fase van de opleiding verder doorgevoerd kan worden. De begeleiding in het praktikkleren dient intensiever ingericht te worden, aldus het panel. Concluderend stelt het panel vast dat de elementen programma, vormgeving, personeel en

voorzieningen een voldoende samenhangende onderwijsleeromgeving vormen.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties – Onvoldoende

Bij tentameneren van de onderwijsseenheden worden de volgende toetsvormen ingezet: het digitaal portfolio (DPF), een performance-assessment en een individueel gesprek. De opleiding hanteert één toetsprogramma voor voltijd- en deeltijdstudenten. Het geheel van toetsen en toetsvormen is zo ingericht dat alle competenties op alle niveaus worden getoetst binnen de onderwijsseenheden. De toetsing sluit nauw aan bij de beroepspraktijk van de opleidingskundige, doordat beroepstaken, -rollen en -producten centraal worden gesteld door de opleiding. Studenten werken binnen een onderwijsseenheid, zowel individueel als in groepsverband aan beroepsproducten die een opleidingskundige in de beroepspraktijk ook levert. Daarnaast maken studenten individueel producten om hun handelen vanuit theoretisch en professioneel perspectief te onderbouwen. Aan het einde van de opleiding voert de student de 'proeve van bekwaamheid' uit. Dit is de afsluitende integrale toets. Het panel is in de basis positief over het systeem van toetsing dat door de opleiding wordt gehanteerd. Er is sprake van een gevarieerd toetsaanbod en de toetsen zijn passend bij het onderwijs. Studenten kunnen zich vanuit verschillende documenten een goed beeld vormen van de toetsing en de beoordeling. Het panel maakt een aantal opmerkingen die met name het beoordelingsaspect van de toetsing aangaan. De navolgbaarheid van gegeven oordelen dient naar oordeel van het panel versterkt te worden. Tevens ziet het panel noodzaak om de borging van de kwaliteit van de beoordeling te versterken. Door de holistische beoordelingswijze lijken de beoordelaars te weinig houvast te hebben en ontstaat er naar de indruk van het panel teveel ruimte voor interpretatie. Het panel merkt op dat een duidelijke onderlinge maatstaf ontbreekt die helpt om tot een intersubjectief oordeel te komen. Het panel ziet dit ook terug in de beoordelingen van de proeven van bekwaamheid, die studenten aan het eind van hun opleiding vervaardigen. Bij meer dan 10 procent van de bestudeerde werken van afgestudeerden komt het panel niet tot een voldoende oordeel. De opleiding heeft hier zelf ook mogelijkheden tot verbetering gezien en heeft recent een verbeterplan opgesteld dat in hoge mate tegemoet komt aan bevindingen van het visitatiepanel. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen voor beide varianten tot het oordeel onvoldoende.

Bijlage 2 Aanbevelingen uit NQA rapport

1. Het panel beveelt de opleiding nadrukkelijk aan de beoordelingssystematiek bij de proeve van bekwaamheid aan te passen. Het panel raadt de opleiding aan een bruikbare set beoordelingscriteria te ontwikkelen gekoppeld aan adequate beoordelingschalen. De opleiding dient daarbij te werken aan een kritisch systeem van intercollegiale feedback rondom het aspect beoordeling.
2. Het panel raadt de opleiding aan het studieonderdeel 'onderzoeksvaardigheden' in het programma te versterken. Het verdient aanbeveling om transferbevorderende maatregelen te treffen, waardoor studenten regelmatig een beroep op deze kennis en vaardigheden moeten doen.
3. Het panel raadt de opleiding aan het begeleidingsproces bij de proeve van bekwaamheid nog eens te doordenken. Het panel acht de processtappen zinvol, maar constateert dat de invulling teveel varieert. Met name het komen tot scherpe vraagstellingen is essentieel. Het panel raadt de opleiding aan te zorgen voor voldoende competentie op het gebied van onderzoeksbegeleiding.
4. Het panel raadt de opleiding aan de borging van het praktijkleren te versterken. De opleiding kan een actievere begeleidende rol innemen in de communicatie, contacten en afstemming met de organisaties waar studenten praktijkleren.
5. Het panel raadt de opleiding aan scherp te blijven op veranderingen in het vakgebied. De opleiding heeft zeker de intentie dit te doen (engagement, maar zou daar naar oordeel van het panel meer energie in kunnen steken. De voorgenomen benoeming van een lector en een actieve kenniskring zijn in dat verband zeker zinvol.

Bijlage 3 Leertraject docenten opleidingskunde

Verantwoordelijk voor dit leertraject zijn:

- o Professor dr. A.F.M. Nieuwenhuis, Lector Beroepsagogiek, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren';
- o Drs. H. van Vlokhoven, senior onderzoeker, kenniscentrum 'Kwaliteit van leren';
- o Drs. W. de Kaste, opleidingscoördinator opleidingskunde, 1° graads hoofddocent;
- o Drs. L. Noij, docent opleidingskunde;
- o Drs. M. Kengen, docent opleidingskunde.

Het leertraject heeft twee belangrijke lijnen.

De eerste lijn is dat de docenten opleidingskunde het leertraject (training) 'Onderzoeksvaardigheden bij begeleiding van afgestudeerden' volgen. De basis voor deze lijn ligt in het reeds bestaande traject van onderzoeksvaardigheden voor docenten binnen de HAN. De inhoud is gericht op de interventiecyclus en daarbinnen bespreken docenten wat dit voor een opleidingskundige betekent.

Deze training (leertraject) is onderdeel van de HAN Academy, gericht op het realiseren van de ambitie van University of Applied Sciences. In de daaruit voortvloeiende verbinding van onderwijs en onderzoek is het belangrijk dat de docent die studenten begeleidt bij hun onderzoek, zelf de vereiste basis-kennis heeft ten aanzien van onderzoeksvaardigheden om zijn begeleidingstaak goed te kunnen uitvoeren. Met als beoogd positief gevolg een kwaliteitsverbetering van het onderzoek door de student.

Inhoud in thema's:

Kern van het leertraject is een samenhangend geheel van vier studiebijeenkomsten (kennisateliers) van ieder 3 uur gericht op het verwerven van kennis van de onderzoekscyclus en enkele belangrijke onderdelen hiervan.

Deze "kennikern" wordt geflankeerd door (supervisie) bijeenkomsten (werkateliers) van anderhalf uur waarin de verbinding wordt gelegd tussen de opgedane kennis en het eigen begeleidings- en beoordelingswerk van onderzoek door studenten. Elke groep heeft hiervoor een vaste begeleider, die beschikt over onderzoekservaring.

In de faculteit zijn experts bereikbaar voor specifieke vragen over methoden en technieken van onderzoek.

Het leertraject is gericht op het behalen van de volgende algemene doelen:

- De docent kan een brug slaan tussen wetenschappelijke literatuur, de opleiding en de beroepspraktijk
- De docent heeft methodische kennis van praktijkgericht onderzoek en van domeinrelevante onderzoeksvaardigheden.
- De docent kan studenten vanuit methodische kennis van onderzoek goed begeleiden bij hun praktijkonderzoek.

Voorbereiding: Leervragen en casuïstiek inbrengen

Vorm: Kennisateliers en werkateliers.

Omvang: 40 uur

De tweede leerlijn is het oefenen met de nieuwe set beoordelingscriteria, waarbij de set voor het beoordelen van het plan van aanpak en de set voor het beoordelen van de totale proeve van bekwaamheid regelmatig (minimaal 2 keer per semester) wordt geoefend. Belangrijk is de dialoog die hierbij ontstaat, waarbij de focus ligt op de betrouwbaarheid en de kwaliteit van de beoordelingen.

Voorbereiding: Proeve van bekwaamheid Inbrengen

Vorm: Intervisie

Omvang: 20 uur

Naast deze twee leerlijnen zijn er meerdere vormen van professionalisering (onder andere).

- 2 docenten zijn in het studiejaar 2013-2014 gestart met een HBO master;
- 1 docent zal in het studiejaar 2013-2014 een HBO master afronden;
- de expertgroep fungeert als een klankbord voor de begeleider van de proeve van bekwaamheid;
- in het studiejaar 2013-2014 zal een docent de inhoud van de leerlijn onderzoeksvaardigheden aan alle docenten opleidingskunde presenteren;
- docenten opleidingskunde maken allemaal de kennistoets onderzoeksvaardigheden op niveau 2 en behalen dit met een voldoende;
- in het studiejaar 2013-2014 start de senior onderzoeker van het lectoraat Beroepsagogiek en een leven lang leren in samenwerking met de docenten opleidingskunde aan een onderzoeksprogrammering op het vakgebied van HRD;
- in het studiejaar 2014-2015 start een docent opleidingskunde met promoveren.

Bijlage 4 Transferbevorderende maatregelen

Naast de inhoud van de leerlijn onderzoeksvaardigheden ontwikkelen studenten tijdens de onderwijs-eenheden de competentie 'toegepast onderzoek'. Binnen de onderwijsseenheid dient aandacht te zijn voor het juist toepassen van de kennis en vaardigheid die is opgedaan. Ook is het nodig dat docenten vaker expliciet uitleggen welke onderzoeksmatige handelingen studenten uitvoeren en hoe dit past binnen de competentie 'toegepast onderzoek'.

Vragen die hierbij helpend zijn:

Welke onderzoekssituaties komen aan bod?

Welke onderzoekshandelingen zijn hierbij nodig?

Welke beroepsproducten bevatten onderzoekselementen?

Een aantal voorbeelden in willekeurige volgorde en zonder volledig te willen zijn.

- Studenten schrijven voor een aantal vakken een theoretische onderbouwing als beroepsproduct. In dit product is het nodig om op een systematische manier de juiste bronnen te verwerken. Het is belangrijk dat hier ook tijdens de lessen aandacht voor is en dat docenten die weten te begeleiden.
- Studenten voeren een evaluatieonderzoek uit om op basis daarvan een aantal adviezen te kunnen geven. Dit onderzoek is onderdeel van de beroepstaak het geven van opleidingsadvies.
- Studenten schrijven een essay bij ontwerpen van leerarrangementen op niveau 3, waarin zij aantonen een coherent betoog te kunnen voeren op basis van bronnen en eigen ervaringen. Tijdens de onderwijsseenheid kan de docent meer ingaan op de koppeling met de competentie toegepast onderzoek.
- Studenten ontwerpen een leertraject en op basis van een systematische en navolgbare aanpak, waarbij het belangrijk is dat in de basis probleem, doel en vraag juist zijn geformuleerd. Tijdens de onderwijsseenheid kan hier vaker de relatie met de opzet van een onderzoek worden gelegd.
- Studenten voeren een semigestructureerd interview met de opdrachtgever, waarbij de vragen logisch volgen uit een eerste situatieleanalyse en bronnenonderzoek. Na het interview leggen de studenten de gegeven antwoorden vast en koppelen dit terug aan de opdrachtgever.